

Bredanaar maakt naam als arts van de sterren

BREDA – Eerst mocht hij zijn opwachting maken aan het hof in Engeland, nu gloort er een eervolle opdracht in Oostenrijk. Daarmee krijgt Breda een prominente vertegenwoordiger in de wereld van koningen, keizers en keizerinnen. Wie is deze arts van de sterren?

Jan Ingenhousz, want over hem hebben we het. De inmiddels bijna 38-jarige huisarts staat op het punt om benoemd te worden tot de lijfarts van keizerin Maria Theresia van Wenen tegen het ongelooflijke jaarsalaris van 5000 Oostenrijks-Hongaarse gulden. Hij wordt daar de opvolger van onze landgenoot Gerard van Swieten.

De aanstaande benoeming is de kroon op het wetenschappelijke en medische werk van deze inmiddels invloedrijke Bredanaar. Zijn carrière begon hij als huisarts in 1755. Daarvoor genoot hij zijn opleiding aan de Katholieke Universiteit van Leuven en de Universiteit van Leiden. Ook stak hij zijn licht op aan de de vooraanstaande universiteiten van Parijs en Edinburgh.

Het is eigenlijk pas sinds zijn verhuizing naar Engeland dat hij zich op koninklijk niveau mocht gaan bewegen. Ingenhousz maakte indruk met zijn behandeling tegen de vreselijke en zeer dodelijke ziekte de

pokken. Voortbordurend op werk van onder meer Montagu vond Ingenhousz uit dat je door middel van inenting met een klein beetje pus van pokken mensen kon beschermen tegen de ziekte.

Deze manier van behandelen viel in de smaak bij George III van het Verenigd Koninkrijk. Deze jonge vorst, slechts 30 jaar oud, liet zijn familie enten door Ingenhousz. Vanuit Buckingham House, een van de imposante onderkomens van de koning en zijn vrouw Charlotte van Mecklenburg-Strelitz, zijn waarschijnlijk de eerste aanbevelingen gedaan richting de Oostenrijkse keizerin.

Indruk maakte Ingenhousz ook zeker door in 1767 liefst zeventienhonderd inwoners van Hertfordshire te behandelen tegen de pokken. Zijn campagne voorkwam daar massale sterfte onder de bevolking. Of dit huzarenstukje Maria Theresia over de streep trok, blijft waarschijnlijk altijd een vraag waarop alleen intimi een antwoord kunnen geven. Zeker is wel dat ze persoonlijk ongelooflijk geleden heeft onder de ziekte. De keizerin verloor de afgelopen jaren drie van haar kinderen aan de pokken. Als geen ander weet zij daardoor hoe vreselijk deze ziekte het leven beïnvloedt.

De Bredase wetenschapper heeft Maria Theresia in elk geval overtuigd met zijn kordate optreden in paleis Schloss Schönbrunn. Pas onlangs mocht hij zijn opwachting maken in dit ongelooflijke, liefst 1441 kamers tellende machtige gebouw, waar invloedrijke musici, kunstenaars en leiders te gast waren voordat Ingenhousz daar op audiëntie mocht komen.

Overtuigd van zijn behandelmethode entte hij in Schönbrunn een groep van 65 kinderen die daar op uitnodiging van de vorstin waren gekomen voor preventieve behandeling. Dat ze vervolgens ook haar familie heeft laten behandelen, ondanks tegenwerpingen van lokale vooraanstaande medici, is een veeg teken voor de aanstaande benoeming.

Het kan niet anders dan dat wij nog veel gaan horen van deze erudiete en wijze wetenschapper, die geboren werd aan de Eindstraat 3, daar waar zijn grootvader nu nog steeds zijn praktijk als apotheker beoefent.

Over dit artikel

Dit artikel is gebaseerd op historische artikelen en wat er bekend is over de carrière van Ingenhousz. Over de precieze band van Ingenhousz met de 'sterren' van toen is niet veel bekend. Wel is zeker dat hij in 1775 trouwde in Wenen. Gezien zijn positie is niet uitgesloten dat daarbij vertegenwoordigers van de toenmalige jetset aanwezig waren. Ingenhousz verhuisde later, na zijn periode aan het hof in Wenen (1768-1779) weer naar Engeland. Daar overleed hij in 1799. In zijn tweede Engelse periode deed hij onderzoek naar elektrische geleiding. Bekend werd hij ook vanwege zijn ontdekking van fotosynthese. In Breda is het Dr. Jan Ingenhouszplein naar hem vernoemd. De spelling Ingenhousz is ontstaan in Engeland.

De door Ingehousz ontwikkelde enting met pus van menselijke pokken bleek niet zonder gevaar. Niet zelden overleden mensen hierdoor. Later werd deze variolatie door de Engelsman Edward Jenner omgevormd tot vaccinatie: inenting met pokkenpus van koeien.

Buckingham House kennen we tegenwoordig als Buckingham Palace, nog altijd een van de paleizen van de koninklijke familie.
